

спільства в Україні : тези доповідей Всеукр. наук. конф. ад'юнктів, аспірантів та здобувачів (28 вересня 2007 р.). – Львів, 2007.

10. Коваль В.М. Апеляційні суди в Україні: становлення і розвиток : автореф. ... канд. юрид. наук : 12.00.10 – судоустрій; прокуратура та адвокатура. – Одеса, 2004.

11. Сліпченко В.І. Апеляційне провадження в системі кримінально-процесуальних стадій : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 –кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза / В.І.Сліпченко. – Х., 2007.

Глуховера М. Н. Понятие апелляции в административном судопроизводстве. Осуществлен сравнительный анализ содержания понятия апелляции в уголовном, административном, хозяйственном и гражданском процессах. На основании чего выяснены особенности содержания понятия апелляции в административном судопроизводстве и предложено авторское определение этого термина.

Ключевые слова: процесс, административный процесс, административное судопроизводство, апелляция, апелляционное производство.

Glukhovera M. M. Concept of appeal in administrative procedure. Statutory appeal is one of the most widespread in the modern administrative procedure methods appeals of court decisions, that did not inure, in the highest (appeal court) court. This method of appeal of court decisions exists, in particular, in civil, economic and criminal procedures.

In the article the comparative analysis of maintenance of concept of appeal comes true in criminal, administrative, economic and civil processes. On the basis of what the features of maintenance of concept of appeal turn out in the administrative procedure and authorial determination of this term is offered.

An appeal in the administrative proceeding is the legal phenomenon, essence of that consists in will of the side of realization, displeased at the decret of the first instance to initiate the new trial of administrative cases on the basis of present violations of norms of material or procedural law.

Appellate realization also has inherent to its signs: is a certain sequence of the executions clearly regulated by a legislation; it is bringing in of certain circle of subjects (during its realization); it is a grant to these subjects of certain circle of rights (give a counter-appeal or denial on it, to give additional proofs and to bring in a solicitor); it is an obligatory presence of end-point – making of own decision.

Keywords: procedure, administrative procedure, administrative proceeding, appeal, appellate proceeding.

Надійшла до редакції 19.09.2013

Гринцов О. В.

здобувач

(Інститут права

ім. князя Володимира Великого МАУП)

УДК 342.951

ПРАВОВІ ЗАСАДИ НАДАННЯ ТА ВИДИ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ У ДІЯЛЬНОСТІ МІНІСТЕРСТВА ДОХОДІВ ТА ЗБОРІВ УКРАЇНИ

Розглянуто правову основу надання адміністративних послуг підрозділами Міністерства доходів та зборів України та запропоновано авторську класифікацію таких послуг.

Ключові слова: адміністративні послуги, види адміністративних послуг, органи Міністерства доходів та зборів, правові засади надання адміністративних послуг.

Постановка проблеми. Виходячи з того, що Міндоходів України є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади з питань забезпечення формування єдиної державної податкової, державної митної політики в частині адміністрування податків і зборів, митних платежів та реалізації єдиної державної податкової, державної митної політики, на нього покладено завдання: забезпечення формування єдиної державної податкової, державної митної політики в частині адміністрування податків і зборів, митних платежів та реалізація єдиної державної податкової, державної митної політики, а також боротьба з правопорушеннями під час застосування податкового та митного законодавства, здійснення в межах своїх повноважень контролю за надходженням до бюджетів та державних цільових фондів податків і зборів та інших платежів; забезпечення формування та реалізація державної політики у сфері контролю за виробництвом та обігом спирту, алкогольних напоїв і тютюнових виробів; забезпечення формування та реалізація державної політики з адміністрування єдиного внеску, а також боротьба з правопорушеннями при застосуванні законодавства з питань сплати єдиного внеску; забезпечення формування та реалізація державної політики у сфері контролю за своєчасністю здійснення розрахунків в іноземній валюті в установленій законом строк, дотриманням порядку проведення готівкових розрахунків за товари (послуги), а також за наявністю ліцензій на провадження видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню відповідно до закону, торгових патентів.

Реалізуючи державну політику в сфері адміністрування податків, Міндоходів, з-поміж виконання інших завдань, забезпечує та організовує надання адміністративних послуг відповідно до закону та в межах своїх повноважень, що зазначено в Положенні про цей орган, затвердженому Указом Президента України від 18 березня 2013 року № 141/2013 [1]. Як і будь-який орган виконавчої влади, Міндоходів є суб'єктом надання адміністративної послуги як результату здійснення його діяльності, спрямованої на набуття, зміну чи припинення прав та/або обов'язків фізичних або юридичних осіб у випадку звернення таких осіб із заявою, відповідно до підстав та порядку, визначеному законом.

Мета. Таким чином, для того щоб визначити місце Міндоходів у системі суб'єктів надання адміністративних послуг, необхідно здійснити аналіз нормативно-правових засад надання ними адміністративних послуг.

Виклад основного матеріалу. З огляду на аналіз нині діючого законодавства, можна визначити, що правовою основою надання адміністративних послуг органами Міндоходів України є:

1) Концепція адміністративної реформи, затверджена Указом Президента України від 22 липня 1998 р., в якій запровадження інституту адміністративних послуг було визначено як одне із завдань, що потребує негайного виконання з огляду на забезпечення конституційних прав і свобод громадян та вільного розвитку господарської діяльності [2];

2) Концепція розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади, схвалена 15 лютого 2006 р., яка дала сучасне визначення адміністративних послуг як важливої складової державних і му-

ніципальних послуг [3];

3) Закон України «Про адміністративні послуги», прийнятий 6 вересня 2012 року [4], яким на законодавчому рівні визначено правові засади реалізації прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб у сфері надання адміністративних послуг, а також покладено обов'язок органів публічної адміністрації щодо надання таких послуг. Законом визначено поняття адміністративної послуги як результату здійснення владних повноважень суб'єктом надання адміністративних послуг за заявою фізичної або юридичної особи, спрямованої на набуття, зміну чи припинення прав та/або обов'язків такої особи; визначено ключові поняття: «суб'єкт звернення», «суб'єкт надання адміністративної послуги», «інформаційна і технологічна картки адміністративної послуги», «центр надання адміністративних послуг», «Єдиний державний портал адміністративних послуг», «Реєстр адміністративних послуг»; унормовано порядок надання адміністративних послуг суб'єктами публічної адміністрації;

4) Порядок ведення Єдиного державного порталу адміністративних послуг, який був затверджений 13 січня 2013 року, ведення якого здійснюється з метою забезпечення доступу суб'єктів звернення до інформації про адміністративні послуги з використанням Інтернету і є офіційним джерелом інформації про їх надання [5];

5) Реєстр адміністративних послуг, який започатковувався ще до прийняття закону протягом 2009–2011 років, але остаточного запровадження зазнав з прийняттям 30 січня 2013 р. Порядку ведення Реєстру адміністративних послуг, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 30.01.2013 № 57 [6] (що замінив собою постанову про Реєстр адміністративних послуг 2011 року), де визначено, що Реєстр адміністративних послуг є єдиною інформаційною комп'ютерною базою даних про адміністративні послуги, що надаються відповідно до закону суб'єктами надання адміністративних послуг; він формується з метою ведення обліку адміністративних послуг та забезпечення відкритого і безоплатного доступу до інформації про адміністративні послуги;

6) Вимоги до підготовки технологічної картки адміністративної послуги, які були розроблені та затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 30 січня 2013 р. № 44, основними з яких є те, що технологічна картка готується з урахуванням критеріїв мінімізації дій суб'єкта звернення та витрат часу та інших ресурсів суб'єкта надання адміністративної послуги та оперативності і своєчасності надання адміністративної послуги; в ній визначено етапи опрацювання звернення про надання адміністративної послуги, відповідальна посадова особа суб'єкта надання адміністративної послуги, структурні підрозділи суб'єкта надання адміністративної послуги, відповідальні за етапи (дію, рішення) та строки виконання етапів (дії, рішення) [7];

7) Національний план дій на 2013 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010–2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава», який був затверджений Указом Президента України 12 березня 2013 р. та в якому визначено широкий

комплекс заходів з реформування надання адміністративних послуг (пп. 81–84) зокрема щодо: нормативного врегулювання питань надання адміністративних послуг, оптимізації процедур надання адміністративних послуг, спрощення порядку надання адміністративних послуг окремими органами державної влади [8];

8) Примірний регламент центру надання адміністративних послуг, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 1 серпня 2013 р., який регулює такі питання: вимоги до приміщення, в якому розміщується центр; порядок ведення інформаційної та технологічної картки адміністративних послуг; порядок роботи інформаційного підрозділу центру; керування чергою; порядок прийняття заяви та інших документів; опрацювання справи; передача вихідного пакета документів суб'єктові звернення [9];

9) Положення про Міністерство доходів і зборів України, затверджене Указом Президента України від 18 березня 2013 року № 141/2013, в якому визначено, що на Міндоходів України, як головний орган у системі центральних органів виконавчої влади з питань забезпечення формування єдиної державної податкової, державної митної політики в частині адміністрування податків і зборів, митних платежів та реалізації єдиної державної податкової, державної митної політики, покладаються функції щодо надання адміністративних послуг відповідно до закону та в межах своїх повноважень [1].

Як було зазначено вище, Міндоходів, як і будь-який орган виконавчої влади, що є суб'єктом надання адміністративної послуги, надає їх відповідно до підстав та порядку, визначеному законом. Однак слід зауважити, що на сьогодні відсутній єдиний закон, який би визначав перелік адміністративних послуг, які можуть надаватися органами публічної адміністрації в цілому та Міндоходів зокрема, тобто до певної міри можна зробити висновок, що надання адміністративних послуг органами публічної адміністрації здійснюється незаконно, адже перелік таких послуг та юрисдикція конкретного органу щодо їх надання урегульовані підзаконними нормативними актами (частіше всього відомчими інструкціями). Для виправлення такої ситуації, за дорученням Президента та Уряду України Міністерством економічного розвитку і торгівлі України розроблено Проект Закону України «Про перелік адміністративних послуг та плату (адміністративний збір) за їх надання» на виконання перехідних положень Закону України «Про адміністративні послуги» [10]. Зокрема проектом Закону передбачається затвердити переліки безоплатних, платних адміністративних послуг та плату (адміністративний збір) за їх надання. При цьому передбачається визначити розміри плати за надання адміністративних послуг, платність яких встановлена законами, що регулюють суспільні відносини у відповідних сферах, відповідно до розмірів, встановлених законами або актами Кабінету Міністрів України, якщо таке передбачено законом. Даний закон унормує повноваження відповідного органу публічної адміністрації щодо надання тої чи іншої адміністративної послуги. На сьогодні, як зазначалося, перелік послуг, який надається Міндоходів, регулюється підзаконними нормативними актами.

Також напрямком реалізації перспективного законодавства у сфері порядку надання адміністративних послуг є доопрацювання і прийняттям Адміністративно-процедурного кодексу України [11] – масштабного зводу «належного врядування», необхідність якого задекларована ще Концепцією 1998 року. Саме в цьому кодифікованому акті має бути визначено на законодавчому рівні процесуальний порядок реалізації матеріальних норм Закону «Про адміністративні послуги», яким відповідно має керуватися Міндоходів при надання фізичним та юридичним особам адміністративних послуг.

Стосовно ж наявної ситуації щодо правового регулювання різновидів надання адміністративних послуг органами Міндоходів, то вона така: перелік платних послуг, які надаються цим органом (він налічує 10 послуг), визначено в Розпорядженнях Кабінету Міністрів України від 14 вересня 2011 р. № 870-р «Про затвердження переліку платних адміністративних послуг, які надаються Державною податковою службою» та від 28 вересня 2011 р. № 913-р «Про затвердження переліку платних адміністративних послуг, які надаються Державною митною службою» [12; 13]; стосовно ж переліку безоплатних послуг, то він не має правового регулювання, інформація про ці послуги наведена на офіційному сайті Міндоходів і їх нараховується 55 [14]. Таким чином, сподіваємось, що найшвидше прийняття Закону «Про перелік адміністративних послуг та плату (адміністративний збір) за їх надання» виправить цю ситуацію, яка випадає з правового поля.

Не вдаючись до аналізу наукових теорій щодо класифікації адміністративних послуг, у той же час використовуючи напрацьовані наукою критерії їх класифікації, виокремимо види адміністративних послуг, що надаються органами Міндоходів.

Так, *за змістом адміністративної діяльності* щодо надання адміністративних послуг вони поділяються на такі:

а) видача довідок (наприклад, про відсутність заборгованості з платежів до бюджету, що контролюються органами доходів і зборів, про набуття або підтвердження сільськогосподарським товаровиробником статусу платника фіксованого сільськогосподарського податку, про подану декларацію про майновий стан і доходи (податкову декларацію), про сплату податку на доходи фізичних осіб платником податку – резидентом, який виїжджає за кордон на постійне місце проживання, та про відсутність податкових зобов'язань з цього податку, про сплату роботодавцем податків та зборів (обов'язкових платежів), про відсутність заборгованості із сплати податків, зборів платникам податків, які припиняються/припиняють підприємницьку діяльність, про зняття з обліку платника податків) та ін.;

б) реєстрація з веденням реєстрів (наприклад, реєстрація книги обліку доходів та книги обліку доходів і витрат платникам єдиного податку, реєстрація книги обліку доходів і витрат, реєстрація реєстратора розрахункових операцій, реєстрація книг обліку розрахункових операцій, реєстрація розрахункових книжок, включення/виключення до/з Державного реєстру реєстраторів розрахункових операцій моделей реєстраторів розрахункових операцій, їх модифікацій вітчизняного та іноземного виробництва, розши-

рення переліку версій внутрішнього програмного забезпечення моделей, продовження строку їх первинної реєстрації, реєстрація довідки про відсутність у суб'єктів підприємницької діяльності за межами України валютних цінностей та майна) та ін.;

в) надання та відкликання дозволів (наприклад, надання дозволу на відкриття та експлуатацію складу тимчасового зберігання, переоформлення дозволу на відкриття та експлуатацію складу тимчасового зберігання, зупинення дії дозволу на відкриття та експлуатацію складу тимчасового зберігання за заявою підприємства, анулювання дозволу на відкриття та експлуатацію складу тимчасового зберігання за заявою підприємства, надання дозволу на відкриття та експлуатацію магазину безмитної торгівлі, переоформлення дозволу на відкриття та експлуатацію магазину безмитної торгівлі, зупинення дії дозволу на відкриття та експлуатацію магазину безмитної торгівлі за заявою підприємства, анулювання дозволу на відкриття та експлуатацію магазину безмитної торгівлі за заявою підприємства, надання дозволу на відкриття та експлуатацію митного складу, переоформлення дозволу на відкриття та експлуатацію митного складу, зупинення дії дозволу на відкриття та експлуатацію митного складу за заявою підприємства, надання дозволу на відкриття та експлуатацію вільної митної зони комерційного або сервісного типу, переоформлення дозволу на відкриття та експлуатацію вільної митної зони комерційного або сервісного типу, зупинення дії дозволу на відкриття та експлуатацію вільної митної зони комерційного або сервісного типу за заявою підприємства, анулювання дозволу на відкриття та експлуатацію вільної митної зони комерційного або сервісного типу за заявою підприємства);

г) надання та відкликання спеціальних дозволів (ліцензій) (наприклад, видача ліцензії на виробництво спирту етилового, видача дубліката ліцензії на виробництво спирту етилового, видача ліцензії на виробництво спирту коньячного, видача дубліката ліцензії на виробництво спирту коньячного, видача ліцензії на виробництво спирту плодового, видача дубліката ліцензії на виробництво спирту плодового, видача ліцензії на виробництво спирту етилового ректифікованого виноградного, видача дубліката ліцензії на виробництво спирту етилового ректифікованого виноградного, видача ліцензії на виробництво спирту етилового ректифікованого плодового, видача дубліката ліцензії на виробництво спирту етилового ректифікованого плодового, анулювання ліцензії на здійснення митної брокерської діяльності за заявою ліцензіата.

За *критерієм платності* адміністративні послуги поділяються на платні, за надання яких стягується державне мито, та безплатні (державне мито не стягується). До безплатних послуг, які надаються органами Міндоходів, можна віднести адміністративні послуги, пов'язані з наданням різного виду довідок фізичним та юридичним особам – платникам податків (наприклад, видача довідки про відсутність заборгованості з платежів до бюджету, що контролюються органами доходів і зборів), видача свідоцтв платника податків (наприклад, видача свідоцтва про реєстрацію платника податку на додану вартість), надання дозвільних документів (наприклад,

надання дозволу на відкриття та експлуатацію складу тимчасового зберігання). Відповідно, платними адміністративними послугами є ті, що надаються юридичним особам-платникам податків, які, отримавши таку послугу, використовують її з метою здійснення господарської діяльності та отримання прибутку (наприклад, видача ліцензії на виробництво спирту коньячного, плодового, етилового). В такому випадку платність такої адміністративної послуги є об'єктивною та доцільною.

За критерієм *сфери надання адміністративних послуг* слід виокремити адміністративні послуги у сфері податкового законодавства (наприклад, видача свідоцтва про реєстрацію платника податку на додану вартість) та митного законодавства (наприклад, видача свідоцтва про допущення дорожнього транспортного засобу до перевезення товарів під митними печатками та пломбами).

За критерієм *організаційно-структурних особливостей суб'єктів надання адміністративних послуг* органами Міндоходів можна виділити адміністративні послуги, що надаються: а) підрозділами Департаменту обслуговування платників податків (пов'язані з видачею фізичним особам-платникам податків довідок про сплату податку з фізичної особи, наприклад, довідки про сплату податку на доходи фізичних осіб платником податку – резидентом, який виїжджає за кордон на постійне місце проживання, та про відсутність податкових зобов'язань з цього податку); б) підрозділами Департаменту оподаткування та контролю об'єктів і операцій (наприклад, здійснюючи організацію та контроль за своєчасністю, достовірністю, повнотою нарахування та сплатою податку на додану вартість платниками податку видають свідоцтво про реєстрацію сільськогосподарського підприємства як суб'єкта спеціального режиму оподаткування податком на додану вартість); в) підрозділами Департаменту митної справи (наприклад, видають ліцензію на здійснення митної брокерської діяльності) та ін.

Висновки. Таким чином, можна зробити висновок, що ефективність та якість адміністративних послуг, які надаються Міндоходів, значною мірою залежать від чіткого розподілу функцій та обов'язків між окремими його підрозділами, налагодження взаємодії між ними та чіткого нормативного та організаційного регулювання даних послуг, системні напрямки удосконалення яких потребують подальшого розгляду.

Бібліографічні посилання

1. Про Міністерство доходів і зборів України: Указ Президента України від 18 березня 2013 року № 141/2013 // Офіційний вісник України. – 2013. – № 22. – Ст. 739.
2. Про заходи щодо запровадження Концепції адміністративної реформи в Україні: Указ Президента України від 22.07.1998 р. № 810 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 21. – Ст. 943.
3. Про схвалення Концепції розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади: розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 лютого 2006 р. № 90-р // Офіційний вісник України. – 2006. – № 7. – Ст. 376.
4. Про адміністративні послуги: Закон України від 6 вересня 2012 року № 5203-VI // ВВР. – 2013. – № 32. – Ст. 409.
5. Порядок ведення Єдиного державного порталу адміністративних послуг: постановою Кабінету Міністрів України від 3 січня 2013 р. № 13 // Офіційний вісник Украї-

ни. – 2013. – № 4. – Ст. 109.

6. Про затвердження Порядку ведення Реєстру адміністративних послуг: постанова Кабінету Міністрів України від 30.01.2013 № 57 // Офіційний вісник України. – 2013. – № 9. – Ст. 339.

7. Вимоги до підготовки технологічної картки адміністративної послуги: постанова Кабінету Міністрів України від 30 січня 2013 р. № 44 // Офіційний вісник України. – 2013. – № 9. – Ст. 333.

8. Про Національний план дій на 2013 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010–2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава»: Указ Президента України 12 березня 2013 р. № 128/2013 // Офіційний вісник України. – 2013. – № 21. – Ст. 700.

9. Про затвердження Примірною регламенту центру надання адміністративних послуг: постанова Кабінету Міністрів України від 01.08.2013 № 588 // Офіційний вісник України. – 2013. – № 66. – Ст. 2396.

10. Про перелік адміністративних послуг та плату (адміністративний збір) за їх надання: проект Закону України, підготовлений Міністерством економічного розвитку і торгівлі України: Офіційний сайт Мінекономрозвитку України. – Режим доступу: http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=214052&cat_id=154214.

11. Проект Адміністративно-процедурного кодексу України № 11472 від 03.12.2012 р., внесений Кабінетом Міністрів України. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=44893.

12. Про затвердження переліку платних адміністративних послуг, які надаються Державною податковою службою: розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 вересня 2011 р. № 870-р // Офіційний вісник України. – 2011. – № 71. – Ст. 269.

13. Про затвердження переліку платних адміністративних послуг, які надаються Державною митною службою: розпорядження Кабінету Міністрів України від 28 вересня 2011 р. № 913-р // Офіційний вісник України. – 2011. – № 75. – Ст. 2813.

14. Інформація про адміністративні послуги, що надаються Міністерством доходів та зборів України: Офіційний сайт Міндоходів України. – Режим доступу: <http://minrd.gov.ua/diyalnist-/katalog-poslug/informatsiya-pro-administrativni-poslu/>.

Гринцов А. В. Правовые основы предоставления и виды административных услуг в деятельности Министерства доходов и сборов Украины. Рассмотрены правовые основания предоставления административных услуг подразделениями Министерства доходов и сборов Украины и предложена авторская классификация таких услуг.

Ключевые слова: административные услуги, виды административных услуг, органы Министерства доходов и сборов, правовые основы предоставления административных услуг.

Gryntsov O. V. Legal basis for rendering administrative services and their types in activities in the Ministry of Revenue and Duties of Ukraine. The article deals with the legal basis of administrative services divisions of the Ministry of income and duties of Ukraine, and the author's classification of such services has been offered.

On the content of administrative activities for the rendering of administrative services they are divided into the following: a) issuance of references; b) registration with maintaining the register; c) granting and revocation of permits; d) granting and revocation of special permits (licenses). In terms of payment for administrative services they are divided into wages, which will be charged for the provision of public duty, and grants (state fee is not charged).

In terms of organizational and structural characteristics of the subjects of administrative services by authorities of the Ministry of income and duties one can select administrative services provided by: a) units of the Department of taxpayer service; b) units of the Department of taxation and control of facilities and operations; c) units of the Department customs.

In terms of the scope of administrative services one should separate administrative services in the field of tax legislation and customs regulations.

Keywords: administrative services, types of administrative services, authorities of the Ministry of revenue and duties, legal basis of administrative services.

Надійшла до редакції 02.10.2013